

ПЪРВА ЧАСТ

1975 – 1984

1.

БЕРЕТАТА

Всеки ден ходехме на детска градина заедно. Дядото на Оливия идваше да ни взема с бронираната си кола. И двамата носехме еднакви сламени кошнички. Майка ми ги пълнеше със сандвичи с мортадела, като добавяше и по една бутилка плодов сок от круши. Повтаряше, че не бива да прием направо от бутилката, понеже не било възпитано. Ние обаче точно това правехме, само че скришом.

„Закълни се, че няма да кажеш на никого.“

„Заклевам се.“

Пътуването до детската градина си беше цяло приключение. Първо, защото ни возеше лично дядо, а той караше бързо, второ, защото на предното стъкло на бронирания *Фиат Ритмо* имаше дупка от куршум и около нея стъклото беше напукано също като паяжина.

„Джани, кой е стрелял по теб?“

Не ни разрешаваше да го наричаме „дядо“. Твърдеше, че тази дума го кара да се чувства стар. Годината беше 1979-а и той беше на шейсет и една години. Беше все още доста привлекателен мъж и обичаше да се перчи наляво и надясно. Никой не можеше да пипне нито семейството му, нито слабостите му. Водеше внучката си на детска градина с всеотдайността, с която ходеше и по жени.

„Уф, всеки път ми задавате все един и същи въпрос. Вече ви казах, това не е история за деца“, и ни се усмихваше с очи. Естествено, че не можеше да ни обясни какво означаваха думите „Червените бригади“.

В жабката имаше пистолет. Стоеше си там сред разни документи, една химикалка и калъф за очила. Виждахме го всеки път, когато я отваряше, за да извади нещо.

„Да не сте посмели да го пипнете – повтаряше, – това е истински пистолет „Берета“, ясно ли е?“

Ние онемявахме и не изпускахме жабката от поглед нито за миг. После задавахме един куп глупави въпроси, все едни и същи. Питяхме например какво би се случило, ако жабката се отвори сама при рязко спиране и пистолетът изпадне.

„Нищо – отговаряше Джани, – спуснал съм предпазителя.“

Умирах от желание да подържа беретата в ръце. Поне веднъж, поне за малко. Оливия ме ощипваше по ръката: „Валерио, този пистолет стреля наистина“.

Приключението свършваше пред входа на детската градина. Другите деца се протягаха между седалките към шофьорското място над скоростния лост, за да прегърнат баща си или майка си за довиждане. Ние не. Защото беретата беше там, в жабката. Отваряхме вратата на колата, слизахме бавно и заобикаляхме внимателно.

„Чао, Джани“, и го целувахме.

Той ме погалваше по главата, а внучката си ухапваше леко по бузата. Оливия мигновено се избърсваше с ръка.

„Не искам слюнка“, протестираше тя.

Дядо ѝ отвърщаше със смях: „Маймунке, това е ухапване от тюлен. Носи късмет.“ Сетне ставаше отново сериозен: „Ще дойда да ви взема в един. И да се разберем, ще ме чакате зад оградата.“

В началото посещавахме държавна детска градина, но после се случи нещо, заради което родителите ни решиха да ни прехвърлят при игуменките. По-точно родителите на Оливия решиха това. Майка ми, която винаги е била много амбициозна, беше изключително доволна. Ласкаеше се от мисълта, че аз, макар и едва четиригодишен, щях да се движа в отбрано общество. Баща ми, който беше атеист, а също и комунист, беше значително по-малко поласкан. Но не се отличаваеше със силен характер и не беше способен да се противопоставя, особено на жена си.

Случката, за която споменах, стана през една майска вечер на 1979 година. Джулио и Елена, родителите на Оливия, бяха поканили в дома си десетина приятели и майка ми сервираше на гостите тарталети с хайвер. Всички бяха в салона и пиеха шампанско в очакване на вечерята. Аз и баща ми си бяхме вкъщи и сигурно съм гледал „Сънчо“. Живеехме на долния етаж, защото татко беше не само градинар на семейство Морганти, а и пазач на вилата им.

На Оливия ѝ се щеше да гледа „Сънчо“ заедно с мен, но когато на гости им бяха приятелите на родителите ѝ, не ѝ разрешаваха да слиза по стълбите и да идва у нас. Трябваше да поздравява гостите и да се представя добре. Оставяше се да я обличат като кукла, търпеливо стискаше ръката на всеки от гостите, а на по-възрастните госпожи дори правеше реверанс. След това беше свободна да си играе, само че в салона. Трябваше да присъства на сцената.

И така, тя седяла на килима пред камината. Играела си сама с едно пластмасово влакче, без да досажда на никого.

„Бум“, произнасяла от време на време.

Възрастните я поглеждали с умиление и повтаряли обичайните неща. Какво хубаво дете. Какви черни очи. Колко е сладка с тези опашчици. Оливия невъзмутимо и без да обръща внимание на никого, продължавала да повтаря: „Бум! Бум!“.

По едно време една от жените, с коса, дълга до кръста, станала от дивана, прекосила салона с чаша шампанско в ръка и седнала с кръстосани крака до момиченцето.

„На какво си играеш, съкровище?“

Оливия повдигнала очи към нея, погледнала я за миг и после отговорила с любезна усмивка: „Слагам бомби под влаковете“.

Настъпило пълно мълчание.

Не било съвсем подходящо да се играе на подобни игри, особено в онзи период. Смъртта на толкова много хора във влака „Италикус“ все още гнетяла мисълта на обществото с подробностите си: осветения от огъня тунел, планината, която треперела, грохота, обвития в пламъци вагон номер пет и разпръснатите ламарини на експреса Рим – Бренеро. Майка ми се вцепенила и престанала да обикаля с тарталетите и да събира мръсните чаши. Незабавно била повикана гувернантката, но тя не знаела какво да отговори.

„Чечилия, но кой я е научил на тази игра?“

„Нямам представа, госпожо, наистина нямам представа.“

Пратили незабавно Оливия в леглото. В салона обаче атмосферата останала натегната. Всички гости се изправили на крака, сякаш искали да покажат, че изпитват нужда да се махнат от това място и да отидат другаде, например в трапезарията.

Майка ми изтичала в кухнята: „Вечерята – извикала към останалите сервитьори, – госпожата нареди да се сервира веднага. Слагайте пастата да ври“.

В трапезарията разговорите били доста разпалени. Някои подозирали, че момиченцето е дочуло нещо във връзка с трагичния инцидент с влака, може би от но-

вините по телевизията. Родителите на Оливия клатели глава: „Това е невъзможно, през август 74-та тя още дори не беше родена“.

Други пък, отегчени от прекалената сериозност, си позволили да иронизират: „Може би в детската градина ходят и деца на терористи, ха-ха-ха“.

Само че шегата била неуместна и никой не се засмял.

За щастие, пристигнало печеното, а заедно с него започнал друг разговор. За съжаление, той бил свързан с предишния, а именно дали било по-добре да се пращат децата в държавна детска градина, или в частна. Почти всички изразили мнение в полза на втория вариант.

„Поне в наши дни“, казвали.

„Аз лично предпочитам синът ми да е необразован пред това да е мъртъв.“

Не било съвсем ясно как точно невежеството може да спаси някого от смъртта, отбелязал някой от гостите, но забележката му била пренебрегната.

„Мм, колко е крехко това месо.“

„Наистина е много вкусно.“

На следващия ден повикали родителите ми. Инженер Морганти и госпожа Елена ги поканили в салона също като гостите от предната вечер. Всички изпушили по една цигара.

„Искате ли една от моите, Соня?“

Тогава майка ми за пръв път опитала една от тънките бели цигари, които Елена винаги държеше с устните си и чийто филтър винаги беше изцапан с червило. Непрекъснато поглеждаше към собствената си ръка, държаща фината цигара, подобно на момиченце, на което са купили нови обувки и то просто не може да откъсне очи от крачетата си. В действителност, когато вдишвала дима, не изпитвала никакво удоволствие, защото тези цигари били доста по-леки от нейните. Но били по-хубави, без съмнение, били по-хубави.

„Ще платим таксата и за Валерио. Децата са много привързани едно към друго и ще е грях да ги разделим.“

Баща ми слушал с наведени очи. Така или иначе майка ми чевръсто отговорила и за двамата:

„При монахините, съгласни сме, разбира се. Нали, Гуидо?“.

В събота следобед обикновено ходехме в парк „Маргарита“ заедно с детегледачката и двама бодигарди. Учихме се да караме велосипед с помощта на *полицията*. *Полицията* трябваше да ни вдига, когато падахме на асфалта, или да тича след нас, докато въртяхме педалите, криволичейки, а също и при нужда да затяга помощните колела с отвертка. Освен това беше необходима, за да товари велосипедите в багажника на колата, щом дойдеше време да се прибираме вкъщи.

Оливия страдаше много от присъствието на тези момчета в униформа. Но не заради особеността на положението, което се създаваше, то изобщо не ѝ правеше впечатление. Просто защото по-младият ухажваше нейната гувернантка, нещо, което я караше да изпитва ревност.

Щом паднеше, крещеше неистово името на Чечилия от страх да не дойде някой нежелан.

„Чечилияя.“

Оливия беше като направена от гума. Ако случайно си обелеше коляното, накуцваше весело, все едно нищо не е станало, докато някой не забележеше кървавото петънце на панталонките ѝ и не я задължеше да се спре, за да се дезинфекцира раната. Не беше капризно момиченце, дори не ѝ идваше на ум да хленчи, вечно беше заета с нещо, което

считаше за по-важно от болката от ожуленото коляно. Но когато присъстваше *полицията*, тогава беше различно. Крещеше като обзета от зли демони.

„Оливия, престани, това е просто леко ожулване“, напляскваше я по дупето детегледачката.

Нищо не помагаше. Ако някое от момчетата се осмелеше да се приближи, тя започваше да крещи още по-силно: „Махай се, махай се!“.

Аз обаче бях доволен да ходя в парка с *полицията*. Разглеждах възхитен униформата и кобура на пистолета. Питам ги дали оръжията им са истински като това на дядо.

„Мога ли само да го пипна?“, опитвах всеки път.

„Не.“

„Моля ти се, само за секунда.“

„Валерио, казах не.“

Дори и в градината на къщата бяхме непрекъснато надзиравани. Не че някой ни следваше, но Оливия трябваше да носи на врата си едно сиво на цвят устройство. При натискане на едно червено копче мигновено пристигаха карабинерите. Само че изобретателят на тази джаджа не беше предвидил, че ние имахме навика да се катерим по дърветата. По тази причина алармата се задействаше през ден и веднага пристигаха две-три коли с виещи сирени, докато ние с Оливия си стояхме кротко на върха на някоя смокиня. Ето защо беше измислено ново устройство с две червени копчета вместо с едно, които трябваше да се натиснат едновременно. Така Оливия можеше да го носи на врата си, без да предизвиква паника всеки път, щом помръднеш.

Живеехме във време, когато ставах много отвличания и следователно семейство Морганти, които бяха архитекти, се страхуваха. Особено след случая с отвличането на сина на съдружника на дядо. Тази история, колкото и да бе ужасна, ни я бяха разказали и на нас, децата.

„Държали са го затворен в изключена хладилна камера цели шест месеца...“ Бабата на Оливия умишлено правеше паузи, докато говореше, за да подсили впечатлението. „А може да се каже, че бедничкото момче дори е имало късмет, защото на едно друго са му отрязали ухото.“

Ние я слушахме и преглъщахме.

Бабата на Оливия спокойно можеше да бъде наричана баба, но никой не го правеше. Даже собствените ѝ деца не се обръщаха към нея с „мамо“. За всички тя беше просто Манон.

„Наистина ли, Манон?“

„Честна дума“, казваше и слагаше ръката си с дълги квадратни нокти, лакирани с безцветен лак, на сърцето, покривайки наниза от перли, който неизменно носеше.

После заваляваше сняг и забравяхме всичко. Вземахме шейната и се пързяхме по склона с голяма скорост, здраво прегърнати. В края неизбежно се претъркулвахме, изкачвахме се задъхани и се спускахме отново.

„Валерио, гледай!“ – очите на Оливия светеха от радост. „Снегът е специално за нас.“

През есента също беше хубаво. Ходехме в гората, обути с гумени ботуши, да събираме кестени. Махахме внимателно бодливата обвивка и носехме кестените вкъщи. Майка ми ги печеше в един тиган, целия надупчен, а ние ги ядохме за следобедна закуска.

Лятото пък се качвахме на една стълба и беряхме плодове заедно с баща ми: череша, сини сливи, кайсии. Сетне тичахме в нашето скривалище. Това беше една малка дървена къщичка, където моят баща държеше градинарските си инструменти. Там вътре никой не можеше да ни види, нито да ни надзирава. Точно в това тайно скривалище аз и Оливия се целунахме за пръв път. Беше 1980 година, а ние бяхме на пет години.